

RP 41/2024 rd

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av naturvårdslagen

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås det att naturvårdslagen ändras. Genom den föreslagna lagen genomförs nationellt de ändringar i Europaparlamentets och rådets direktiv om främjande av användningen av energi från förnybara energikällor som har samband med naturvårdslagen.

Dessutom föreslås i lagen en teknisk ändring.

Lagen avses träda i kraft den 1 juli 2024.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
MOTIVERING	3
1 Bakgrund och beredning.....	3
1.1 Bakgrund.....	3
1.2 Beredning.....	3
2 EU-rättsaktens målsättning och huvudsakliga innehåll.....	4
3 Nuläge och bedömning av nuläget	6
4 Förslagen och deras konsekvenser	7
4.1 De viktigaste förslagen	7
4.2 De huvudsakliga konsekvenserna.....	7
5 Remissvar	8
6 Specialmotivering.....	11
7 Ikraftträdande	15
8 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning.....	15
LAGFÖRSLAG.....	16
Lag om ändring av naturvårdslagen	16
BILAGA	18
PARALLELLTEXT	18
Lag om ändring av naturvårdslagen	18

MOTIVERING

1 Bakgrund och beredning

1.1 Bakgrund

Den förnyade naturvårdslagen (9/2023) trädde i kraft den 1 juni 2023.

Genom den föreslagna lagen genomförs nationellt de ändringar av Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/2001 om främjande av användningen av energi från förnybara energikällor som antagits genom Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2023/2413 om ändring av direktiv (EU) 2018/2001, förordning (EU) 2018/1999 och direktiv 98/70/EG vad gäller främjande av energi från förnybara energikällor, och om upphävande av rådets direktiv (EU) 2015/65, nedan RED III-direktivet, till den del bestämmelserna i direktivet har samband med naturvårdslagen. RED III-direktivet trädde i kraft den 20 november 2023.

1.2 Beredning

Beredningen av EU-rättsakten

Kommissionen antog den 14 juli 2021 ett förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/2001, Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1999 och Europaparlamentets och rådets direktiv 98/70/EG vad gäller främjande av energi från förnybara energikällor och om upphävande av rådets direktiv (EU) 2015/652 ([COM\(2021\) 557 final](#)).

Statsrådet lämnade den 7 oktober 2021 statsrådets skrivelse till riksdagen ([U 59/2021 rd](#)) om kommissionens förslag om ändring av Europaparlamentets och rådet direktiv (EU) 2018/2001, Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1999 och Europaparlamentets och rådets direktiv 98/70/EG vad gäller främjande av energi från förnybara energikällor och om upphävande av rådets direktiv (EU) 2015/652. Dessutom lämnades till riksdagen den 10 juni 2022 en kompletterande U-skrivelse om kommissionens förslag ([UK 14/2022 rd](#), på finska). Direktivet antogs den 18 oktober 2023 och trädde i kraft den 20 november 2023.

Medan direktivet var under beredningen inleddes Ryska federationens anfallskrig mot Ukraina, som följdes av en aldrig tidigare skådad minskning av leveranserna av naturgas från Ryska federationen till EU-medlemsstaterna. Detta ansågs hota försörjningstryggheten i unionen och dess medlemsstater. Samtidigt ledde användningen av gasleveranser som vapen och Ryska federationens manipulation av marknaden genom avsiktliga avbrott i gasflödena till en kraftig ökning av energipriserna i unionen, vilket hotade unionens ekonomi och allvarligt äventyrade försörjningstryggheten. Därför lade kommissionen den 9 november 2022 fram ett förslag till rådets förordning om en ram för att påskynda utbyggnaden av förnybar energi ([COM\(2022\) 591 final](#)). Den rättsliga grunden för förslaget var artikel 122.1 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, enligt vilken rådet på förslag av kommissionen i en anda av solidaritet mellan medlemsstaterna får besluta om lämpliga åtgärder med hänsyn till den ekonomiska situationen, särskilt om det uppstår allvarliga försörjningsproblem i fråga om vissa varor, särskilt på energiområdet. Rådets förordning (EU) 2022/2577 om en ram för påskyndande av användningen av förnybar energi, nedan *förordningen om påskyndad användning av förnybar energi*, trädde i kraft den 30 december 2022 sådan som den godkännts av medlemsstaterna och Europaparlamentet. Förordningen gäller till och med den 30 juni 2024.

Beredningen av propositionen

Regeringspropositionen har beretts som tjänsteuppdrag vid miljöministeriet.

Utkastet till regeringsproposition var på remiss 26.2–22.3.2024. Sammanlagt lämnades det 70 utlåtanden. Utlåtande lämnades av Regionförvaltningsverket i Södra Finland, närings-, trafik- och miljöcentralerna i Södra Österbotten, Sydöstra Finland, Birkaland och Egentliga Finland, Museiverket och Finlands skogscentral, Finlands Kommunförbund samt Södra Savolax landskapsförbund, Mellersta Österbottens, Tavastlands, Kymmenedalens, Österbottens och Nylands förbund, Centralförbundet för lant- och skogsbruksproducenter MTK rf, Svenska lantbruksproducenternas centralförbund SLC rf, Sametinget, Saamelaispaliskunnat ry, Forststyrelsen, Finlands Naturpanel, Geologiska forskningscentralen, Naturhistoriska centralmuseet, Naturresursinstitutet, Finlands miljöcentral, Åbo yrkeshögskola Ab, BirdLife Suomi ry, BirdLife Finland rf, Stiftelsen för ett levande Östersjön sr (Baltic Sea Action Group BSAG), Greenpeace Norden, Luonto-Liiton Pohjois-Suomen piiri r.y., Maisema ry, Natur och Miljö rf, Pelastetaan Pielaveden Luonto ry, Pelastetaan Suomen Luonto ry, Rajat Lapin kaivoksille ry, Renkajärven suojeluyhdistys ry, Saimaa ilman kaivoksia ry, Finlands Naturskyddsförbund rf, Muonion ja Kolarin luonto ry / Finlands Naturskyddsförbund rf, Tuulia Järvi-Suomi ry, Tuulivoima-kansalaisyhdistys ry, Valkjärven Suojelijat ry, WWF Finland, Bioenergia ry, Bioenergi rf, Metsäteollisuus ry, Skogsindustrin rf, Suomen Tuulivoimayhdistys ry, Finska Vind-kraftföreningen r.f., Företagarna i Finland, Teknologiateollisuus ry, Kemijoki Oy, Suomen Kommunistinen Puolue - Finlands Kommunistiska Parti r.p. samt 21 privatpersoner eller grupper.

Dessutom meddelade kommunikationsministeriet, justitieministeriet, försvarsministeriet, inrikesministeriet, arbets- och näringsministeriet och finansministeriet, Egentliga Finlands förbund, Gränsbevakningsväsendet och Säkerhets- och kemikalieverket Tukes samt högsta förvaltningsdomstolen och Helsingfors förvaltningsdomstol att de inte har något att yttra i ärendet.

Beredningsunderlaget för regeringens proposition finns i statsrådets tjänst för projektinformation på adressen <https://valtioneuvosto.fi/sv/projekt>, med identifieringskoden [YM001:00/2024](#).

2 EU-rättsaktens målsättning och huvudsakliga innehåll

Genom en bestämmelse i artikel 1.7 i RED III-direktivet fogades till Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/2001 om främjande av användningen av energi från förnybara energikällor, nedan *RED II-direktivet*, bland annat artiklarna 16b och 16f, där det föreskrivs om villkor för undantag från bestämmelserna i rådets direktiv 92/43/EEG om bevarande av vilda djur och växter, nedan *habitatdirektivet*, och rådets direktiv 2009/147/EG om bevarande av vilda fåglar, nedan *fågeldirektivet*.

Genom RED III-direktivet fogades till RED II-direktivet två artiklar som har samband med tillämpningsområdet för naturvårdslagen. De regeringspropositioner som gäller genomförande av RED III-direktivet till övriga delar kommer att lämnas i ett senare skede.

Den första bestämmelse som fogats till RED II-direktivet och som delvis genomförs genom denna proposition är artikel 16b, där det föreskrivs om tillståndsförfarandet utanför de accelerationsområden för förnybar energi som avses i artikel 15c i direktivet. I artikel 16b.2 sägs det att om det för ett i artikel 16.1 avsett projekt för förnybar energi krävs en miljöbedömning enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/92/EU om bedömning av inverkan på miljön av vissa offentliga och privata projekt eller enligt habitatdirektivet, ska den utföras i ett enda förfarande som omfattar alla relevanta bedömningar för ett visst projekt för

förnybar energi. När en sådan eventuell miljökonsekvensbedömning krävs, ska den behöriga myndigheten, med beaktande av den information som lämnats av projektexploatören, avge ett yttrande om omfattningen av och detaljnivån för den information som projektexploatören ska lämna i miljökonsekvensbeskrivningen, vars omfattning inte får utökas därefter.

I artikel 16.1 definieras som i bestämmelsen avsedda projekt följande: projekt för uppförande, uppgradering och drift av anläggningar för produktion av förnybar energi, inbegripet sådana som kombinerar olika förnybara energikällor, av värmepumpar och samlokaliserad energilagring, inbegripet anläggningar för el och värme, samt projekt för anslutning av sådana anläggningar och värmepumpar och sådan lagring till nätet och för integrering av förnybar energi i värme- och kylvät.

I artikel 16b anges det vidare att om nödvändiga skyddsåtgärder har vidtagits i ett projekt för förnybar energi, ska dödande eller störning av arter som skyddas enligt artikel 12.1 i habitatdirektivet och artikel 5 i fågeldirektivet inte betraktas som avsiktligt. Medlemsstaterna får tillåta att nya skyddsåtgärder, vars syfte är att så mycket som möjligt förhindra dödande eller störning av arter som skyddas enligt habitatdirektivet och fågeldirektivet eller eventuella andra miljöeffekter, och vars ändamålsenlighet inte har provats i stor skala, används för ett eller flera pilotprojekt under en begränsad tidsperiod, förutsatt att sådana skyddsåtgärders ändamålsenlighet noggrant övervakas och att lämpliga åtgärder omedelbart vidtas om de inte visar sig vara ändamålsenliga.

Bestämmelsen preciseras genom skäl 37 i ingressen till RED III-direktivet, där det konstateras att uppförande och drift av verk för förnybar energi kan leda till sidoeffekter i form av dödande eller störning av fåglar och andra arter som är skyddade enligt habitatdirektivet. Sådant dödande eller sådan störning av skyddade arter bör dock inte anses avsiktliga i den mening som avses i de direktiven, om projektet för uppförande och drift av dessa verk för förnybar energi föreskriver lämpliga skyddsåtgärder för att undvika sådant dödande, förhindra störningar, bedöma sådana åtgärders ändamålsenlighet genom lämplig övervakning och, mot bakgrund av den information som samlats in, vidta de ytterligare åtgärder som krävs för att säkerställa att inga betydande negativa följder uppstår för de berörda arternas populationer.

En annan bestämmelse som fogats till RED II-direktivet och som genomförs genom denna proposition är artikel 16f, som gäller ett ytterst viktigt allmänt intresse, i direktivets svenska ordalydelse ”ett allt överskuggande allmänintresse”. Enligt bestämmelsen ska medlemsstaterna säkerställa att, inom ramen för tillståndsförfarandet, planering, uppförande och drift av verk för förnybar energi, anslutning av sådana verk till nätet, det tillhörande nätet i sig och lagringstillgångar i samband med tillståndsförfarandet presumeras vara av ett allt överskuggande allmänintresse och av vikt för människors hälsa och säkerhet vid avvägning av olika rättsliga intressen i enskilda fall i samband med tillämpning av artiklarna 6.4 och 16.1 c i habitatdirektivet och artikel 9.1 a i fågeldirektivet. Enligt bestämmelsen får medlemsstaterna under vederbörligen motiverade och särskilda omständigheter begränsa tillämpningen av artikel 16 f till vissa delar av sina territorier eller vissa typer av teknik eller till projekt med vissa tekniska egenskaper, i enlighet med prioriteringarna i deras integrerade nationella energi- och klimatplaner. Medlemsstaten ska informera kommissionen om sådana begränsningar tillsammans med skälen för dessa.

Enligt skäl 44 i ingressen till RED III-direktivet får en medlemsstat presumera att ett verk för förnybar energi, anslutningen av den anläggningen till nätet, det tillhörande nätet i sig eller lagringstillgångarna inte är av ett allt överskuggande allmänintresse, om det finns tydliga bevis för att dessa projekt har en betydande negativ miljöpåverkan som inte kan begränsas eller kompenseras, eller om medlemsstaterna beslutar att begränsa tillämpningen av denna

presumtion under vederbörligen motiverade och särskilda omständigheter, till exempel av skäl som rör nationellt försvar. Att sådana verk för förnybar energi anses vara av ett allt överskuggande allmänintresse och av vikt för människors hälsa och säkerhet gör det möjligt för sådana projekt att omfattas av en förenklad bedömning.

En bestämmelse som motsvarar artikel 16f ingår i artikel 3 i den gällande förordningen om påskyndad användning av förnybar energi. Eftersom EU-förordningarna är överstatlig lagstiftning som är direkt tillämplig i alla medlemsstater, är artikel 3 i förordningen i kraft i alla medlemsstater utan att bestämmelsen har genomförts nationellt. Enligt artikel 5.1. andra stycket i RED III-direktivet ska medlemsstaterna sätta i kraft de bestämmelser i lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa ovannämnda artiklar senast den 1 juli 2024, dvs. senast när den ovannämnda temporära förordningens giltighet upphör till denna del.

3 Nuläge och bedömning av nuläget

Bestämmelsen i artikel 16b som fogats till RED II-direktivet gäller projekt för förnybar energi utanför de accelerationsområden som avses i artikel 15c i direktivet. Den miljöbedömning i ett enda förfarande som förutsätts i bestämmelsen har samband med 35 § 4 mom. i den gällande naturvårdslagen.

En bedömning av konsekvenserna för områden som ingår i nätverket Natura 2000 ska göras från fall till fall i samband med det bedömningsförfarande som avses i 3 kap. i lagen om förfarandet vid miljökonsekvensbedömning (252/2017), om bedömningen lämpar sig för projektet i fråga. Bestämmelsen motsvarar inte artikel 16b i RED II-direktivet och bör till denna del kompletteras så att bestämmelsen i RED II-direktivet genomförs nationellt.

Den bestämmelse i artikel 16b som fogats till RED II-direktivet och som anger att om individer av arter som är skyddade eventuellt dödas eller störs i ett projekt för förnybar energi, ska detta inte betraktas som avsiktligt så länge som skyddsåtgärder har vidtagits i projektet, har samband med 70 § 1 mom. 1 punkten i naturvårdslagen och med rekvisitet för naturskydds-förseelse som är straffbart enligt 48 kap. 5 § i strafflagen och 131 § 2 mom. i naturvårdslagen.

I 70 § 1 mom. i naturvårdslagen förbjuds avsiktligt dödande eller avsiktlig fångst av fridlysta djurarter, och i 70 § 1 mom. 3 punkten förbjuds avsiktlig störning av fridlysta individer, i synnerhet under förökningstiden, på viktiga rastplatser under flyttningen eller på platser som annars är viktiga under deras livscykel. Genom bestämmelsen har de i RED II-direktivets artikel 16b hänvisade bestämmelserna i artikel 12.1 i habitatdirektivet och artikel 5 i fågeldirektivet genomförts i fråga om de arter som omfattas av naturvårdslagen, som samtliga också är fridlysta i Finland.

I 131 § 2 mom. i naturvårdslagen föreskrivs som rekvisit för naturskyddsförseelse bland annat att uppsåtligen döda eller fånga individer av fridlysta djurarter eller störa individer i strid med 70 § 1 mom. 1–3 punkten.

Till denna del behöver till lagen fogas en bestämmelse genom vilken undantaget enligt RED II-direktivet genomförs nationellt.

Artikel 16f som fogats till RED II-direktivet har samband med 39 § 2 mom. och 83 § i naturvårdslagen. Enligt 39 § 2 mom. i naturvårdslagen kan undantag från det i 34 § föreskrivna förbudet mot att försämra naturvärdena för ett område som införlivats i nätverket Natura 2000 göras i enlighet med artikel 6.4 i habitatdirektivet om det inte finns någon alternativ lösning för

projektet eller planen och statsrådets allmänna sammanträde beslutar att projektet eller planen ska genomföras av ett skäl som är tvingande på grund av ett ytterst viktigt allmänt intresse.

I 83 § 2 mom. i naturvårdslagen föreskrivs det att i fråga om fågelarter kan det, utöver vad som anges i paragrafens 1 mom., beviljas undantag från bestämmelserna i 70, 73, 74, 77, 78 och 79 § om det inte finns någon annan lämplig lösning och om undantaget behövs bland annat för att i enlighet med 2 punkten i momentet trygga folkhälsan, flygsäkerheten eller den allmänna säkerheten i övrigt. Genom bestämmelsen har artikel 9 i fågeldirektivet genomförts nationellt.

På motsvarande sätt föreskrivs i 83 § 3 mom. i naturvårdslagen att i fråga om de i lagens 78 § avsedda arter som kräver strikt skydd kan det utöver vad som anges i paragrafens 1 mom. beviljas undantag från bestämmelserna i 70, 73, 74, 77, 78 och 79 §, om det inte finns någon annan lämplig lösning och om undantaget behövs bland annat i enlighet med 3 punkten i momentet av hänsyn till folkhälsan eller allmän säkerhet, eller av andra tvingande orsaker av ytterst viktigt allmänt intresse. Genom bestämmelsen har artikel 16 i habitatdirektivet genomförts nationellt.

Naturvårdslagens 39 och 83 § bör kompletteras så att den nämnda bestämmelsen i RED II-direktivet genomförs.

Annan föreslagen ändring

Genom den föreslagna lagen görs även en teknisk korrigerings av ordalydelsen för den bestämmelse som ändras i syfte att genomföra RED III-direktivet nationellt. Rättelsen gäller begreppet ”den i vars besittning ett naturskyddsområde är” som felaktigt blivit kvar i 35 § 4 mom. I samband med reformen av naturvårdslagen 2022 ändrades begreppet i det föregående 3 mom. till att avse ”den i vars besittning det område som ingår i nätverket Natura 2000 är”.

4 Förslagen och deras konsekvenser

4.1 De viktigaste förslagen

Genom den föreslagna lagen görs sådana ändringar i naturvårdslagen genom vilka de ovan nämnda ändringarna i RED II-direktivet genomförs nationellt.

4.2 De huvudsakliga konsekvenserna

Genomförandet av bestämmelsen om bedömning i ett enda förfarande i artikel 16b som fogats till RED II-direktivet kommer att göra förfarandet för konsekvensbedömning av projekt för produktion av förnybar energi smidigare.

En bestämmelse som motsvarar artikel 16f i RED II-direktivet finns redan nu i artikel 3 i förordningen om påskyndad användning av förnybar energi, som är i kraft till och med den 30 juni 2024. Genom det nationella genomförandet av bestämmelsen i direktivet förblir det rådande rättsläget oförändrat. Bestämmelsen förtydligar tolkningen av begreppet ”ytterst viktigt allmänt intresse” i 39 och 83 § i naturvårdslagen och förenhetligar därmed förvaltningspraxis. De övriga i lagen angivna villkoren för undantag från skyddet ska dock alltid vara uppfyllda för att tillstånd till undantag från förbuden enligt lagen ska kunna beviljas.

Förordningen om påskyndad användning av förnybar energi har varit i kraft sedan den 30 december 2022. Den bestämmelse i förordningen som gäller ett ytterst viktigt allmänt intresse (i förordningen på svenska ”övervägande allmänintresse”) har på basis av de beslut som närings-

trafik- och miljöcentralerna har lämnat till miljöministeriet hittills inte behövt tillämpas en enda gång i samband med undantag från naturvårdslagens bestämmelser om fridlysning av arter eller skydd av livsmiljöer. Det har inte heller lämnats in en enda ansökan till statsrådet om undantag från skyddet av nätverket Natura 2000.

I de beslut som närings-, trafik- och miljöcentralerna lämnat till miljöministeriet under perioden 1.1.2021–30.3.2024 har undantag i anslutning till energiprojekt beviljats i fyra fall: ett riksomfattande tillstånd att avlägsna bon av fiskgjuse, korp och spillkråka från konstruktioner som hör till stamnätet och att störa häckning i samband med avlägsnandet samt att skjuta korpar vid Keminmaa transformatorstation för att förhindra störningar i stamnätet (NTM-centralen i Egentliga Finland/946/2021), undantag från fridlysningsbestämmelserna i naturvårdslagen för byggande av kraftledningar och för trafik på en fryst vinterväg under häckningstiden för kungsörn i syfte att bygga en 400 kV kraftledning för en vindpark i Lestijärvi kommun (NTM-centralen i Egentliga Finland/6159/2022), avlägsnande av boträd på sträckningen för en 110 kV kraftledning i syfte att eliminera risken för kontakt med kraftledningen och därav följande elavbrott (NTM-centralen i Egentliga Finland/7897/2022) samt undantag från skyddet av en föröknings- och rastplats för flygekorrar vid tre objekt på sträckningen för en 400 + 110 kV kraftledning (NTM-centralen i Norra Savolax/3393/2021).

I de beslut om undantag som gäller fågelarter har kravet på elleveranssäkerhet ansetts tillgodose det villkor som avser den allmänna säkerheten och i ett fall också villkoret avseende folkhälsan, och i det fall som gällde flygekorrar villkoret om ett ytterst viktigt allmänt intresse. Endast ett fall har under de senaste tre åren hänfört sig till produktion av förnybar energi. I samtliga fall har man också bedömt möjligheten att tillämpa någon annan lämplig lösning och bedömt i vilken mån undantaget skulle försämra bevarandestatusen för arten i fråga.

De föreslagna ändringarna i 39 och 83 § kommer inte att innebära mindre stränga villkor för undantag jämfört med nuläget, eftersom tillstånd till undantag fortfarande kommer att kunna beviljas endast om det inte finns någon annan lämplig lösning för att uppnå målet med projektet. När det gäller fridlysning av arter får undantaget inte heller leda till att artens bevarandestatus försämras. Ett villkor för undantag från skyddet av nätverket Natura 2000 ska dessutom fortfarande vara att det finns tvingande skäl att genomföra projektet eller planen, och den negativa följden av att nätverket blir mindre sammanhängande ska kompenseras.

Den ändring som föreslås i 70 § kommer inte heller att ha några nämnvärda konsekvenser för naturvården, eftersom den endast avses gälla oavsiktligt dödande av individer i samband med utbyggnad eller drift av produktionsanläggningar för förnybar energi, exempelvis att en fågel kolliderar med ett vindkraftverks roterande blad, vilket inte heller hittills i förvaltningspraxis har betraktats som en uppsåtlig handling.

De föreslagna ändringarna bedöms inte ha några nämnvärda ekonomiska konsekvenser.

5 Remissvar

Centralförbundet för lant- och skogsbruksproducenter MTK, Forststyrelsen, Skogsindustrin rf och Finska Vindkraftföreningen förhåller sig positiva till de föreslagna ändringarna, dock med vissa kommentarer som anges nedan.

Kritiska och rentav negativa kommentarer framfördes av samtliga miljöorganisationer, Företagarna i Finland, Tuulia Järvi-Suomi ry, Åbo yrkeshögskola, Sametinget, Saamelaispaliskunnat ry, Finlands kommunistiska parti och av alla privatpersoner som lämnade utlåtande.

I fråga om den föreslagna ändringen i 35 § förhöll sig remissinstanserna i huvudsak positiva, eftersom konsekvenserna för nätverket Natura 2000 i praktiken i regel bedöms redan i samband med miljökonsekvensbedömningen, såsom bland annat Nylands förbund konstaterade. Till denna del uttryckte remissinstanserna dock oro över att bedömningen inte kommer att vara tillräcklig i fråga om konsekvenserna för Natura 2000-områden (bland annat utlåtandet från närings-, trafik- och miljöcentralerna i Birkaland och Egentliga Finland, Forststyrelsen, Regionförvaltningsverket i Södra Finland, Finlands Naturpanel, Naturresursinstitutet, Finlands miljöcentral, BirdLife Suomi). I utlåtandena ägnade man dessutom uppmärksamhet åt att den precisionsnivå som krävs vid konsekvensbedömningen höjs i förvaltningspraxis. Till denna del har man identifierat problemet och kommer att ingripa i det genom anvisningar. Dessa yttranden ger inte anledning att ändra den föreslagna bestämmelsen, eftersom dessa utmaningar finns redan i den gällande lagstiftningen. Motiveringen har preciserats till denna del.

Vissa remissinstanser (bland dem nästan alla privatpersoner samt Naturhistoriska centralmuseet) förhöll sig kritiska till den föreslagna kompletteringen av 70 §. Remissinstanserna begärde att begreppet ”lämpliga åtgärder” förtydligas antingen i själva bestämmelsen eller åtminstone i motiveringen (utlåtandet från Regionförvaltningsverket i Södra Finland, närings-, trafik- och miljöcentralerna i Södra Österbotten, Sydöstra Finland och Egentliga Finland, Forststyrelsen, Naturresursinstitutet, BirdLife Finland rf, Greenpeace Norden och WWF). Närings-, trafik- och miljöcentralen i Birkaland noterade ett litet fel i bestämmelsen, som har korrigerats, och MTK noterade en avvikande ordalydelse jämfört med artikel 16b i direktivet. Bestämmelsen har preciserats och motiveringen kompletterats med den rättspraxis som ligger till grund för bestämmelsen, med en illustrativ beskrivning av skyddsåtgärderna samt med en precisering av att bestämmelsen inte undanröjer skyldigheten att ansöka om tillstånd till undantag från fridlysningsbestämmelserna i sådana fall där verksamheten avsiktligt eftersträvar ett mål som fridlysningsbestämmelserna förbjuder.

I utlåtandena ägnades det mest uppmärksamhet åt de ändringar som föreslås i 39 och 83 § och som gäller villkoret att projekt för förnybar energi ska antas motsvara kravet på att vara av ett ytterst viktigt allmänt intresse och tjäna folkhälsan och den allmänna säkerheten. Mellersta Österbottens och Tavastlands förbund och Södra Savolax landskapsförbund, Finlands Naturpanel, Naturhistoriska centralmuseet, Finlands miljöcentral, Maisema ry, Pelastetaan Suomen Luonto ry, Renkajärven suojeluyhdistys, Tuulia Järvi-Suomi ry, Tuulivoimakansalaisyhdistys ry, Finlands kommunistiska parti och sju privatpersoner ifrågasatte i sina utlåtanden om alla projekt för förnybar energi är av ett ytterst viktigt allmänt intresse oavsett projektets storlek och betydelse. Nylands förbund och Kommunförbundet hänvisade till möjligheten enligt artikel 16f i RED II-direktivet att nationellt begränsa tillämpningsområdet till vissa typer av teknik eller till projekt med vissa tekniska egenskaper. Naturresursinstitutet ansåg den föreslagna lösningen vara problematisk med tanke på naturvården. BirdLife ry ansåg att tillämpningsområdet bör begränsas genom en förordning. Närings-, trafik- och miljöcentralen i Södra Österbotten föreslog att tillämpningsområdet för bestämmelsen avgränsas enligt storleksklassen så att bestämmelsen inte ska tillämpas på små projekt eftersom den nytta de medför inte är stor jämfört med den skada de orsakar på den skyddade naturen. Närings-, trafik- och miljöcentralerna i Sydöstra Finland och Egentliga Finland, Stiftelsen för ett levande Östersjön sr och Saimaa ilman kaivoksia ry föreslog att tillämpningen av 39 och 83 § begränsas till projekt som omfattas av tillämpningsområdet för det bedömningsförfarande som avses i 3 kap. i lagen om förfarandet vid miljökonsekvensbedömning. Greenpeace och Saimaa ilman kaivoksia ry föreslog att förbränning av trä och annan biomassa lämnas utanför tillämpningsområdet, och Saimaa ilman kaivoksia ry, Villilohi ry och WWF föreslog det samma i fråga om vattenkraften. Muonion ja Kolarin luonto ry / Finlands Naturskyddsförbund rf ansåg i sitt utlåtande att förnybar energi inte alls borde få byggas utanför accelerationsområden.

Förordningen om påskyndad användning av förnybar energi har varit i kraft sedan den 30 december 2022. I förordningen ingår en bestämmelse om ett övervägande allmänintresse som har samma innehåll som artikel 16f i RED III-direktivet. På det sätt som konstateras ovan i avsnittet om konsekvensbedömning har bestämmelsen inte tillämpats en enda gång i samband med beviljande av undantag från naturvårdslagens bestämmelser om fridlysning av arter eller skydd av livsmiljöer, och det har inte heller med stöd av bestämmelsen gjorts en enda ansökan hos statsrådet om undantag från skyddet av nätverket Natura 2000. Konsekvensbedömningen har kompletterats med en mer detaljerad beskrivning av att de ändringar som föreslås i lagen inte innebär mindre stränga villkor för beviljande av undantag från kravet på att bevarandestatusen för en art inte får försämrats eller kravet på att ingen annan lämplig lösning för att uppnå målet med projektet finns. Till denna del konstaterade närings-, trafik- och miljöcentralen i Birkaland i sitt utlåtande att få anläggningar för förnybar energi eller energilagring är sådana att det inte går att finna alternativa platser att förlägga dem. I fråga om dem uppfylls således inte villkoren för undantag till denna del, och sannolikt skulle endast anslutningen av sådana anläggningar till nätet kunna betraktas som en situation där intrång i ett Natura 2000-område inte kan undvikas. I fråga om det sistnämnda ska ett villkor för undantag fortfarande vara att det finns tvingande skäl att genomföra projektet eller planen, och den negativa följden av att nätverket blir mindre sammanhängande ska kompenseras.

Motiveringen har i fråga om 39 och 83 § kompletterats så att förhållandet mellan de föreslagna ändringarna och prövningsrätten enligt de bestämmelser som förblir oförändrade är tydligare, också i relation till det som anges i skäl 44 i ingressen till RED III-direktivet, vilket WWF hänvisar till i sitt utlåtande.

Efter ikraftträdandet av förordningen om påskyndad användning av förnybar energi 2023 utredde miljöministeriet behovet av att utnyttja den möjlighet att begränsa tillämpningen av bestämmelsen om ett övervägande allmänintresse som ges i artikel 3 i förordningen och som motsvarar artikel 16f i RED II-direktivet. Man avstod från att bereda en sådan begränsning, eftersom det inte gick att specificera någon viss typ av teknik eller tekniska egenskaper på basis av vilka ett projekt för förnybar energi skulle ha kunnat begränsas enligt den dåvarande uppfattningen. Om uppföljningen av de ändringar av bestämmelserna som avser ett ytterst viktigt allmänt intresse visar att det är motiverat att begränsa tillämpningen av bestämmelserna, kommer miljöministeriet att utan dröjsmål börja bereda behövliga ändringar.

Bioenergia ry föreslog i sitt utlåtande att den bestämmelse som föreslås i 39 § också ska gälla nät för transport av förnybar gas och biogen koldioxid, mellanlagring av dem och åtgärder som syftar till lagring. Detta överensstämmer dock inte med ordalydelsen i bestämmelsen i direktivet. Om det skulle finnas ett utifrån ett ytterst viktigt allmänt intresse tvingande skäl att genomföra ett projekt, kan statsrådet tillåta projektet med stöd av 39 § 2 mom. i den gällande lagen.

Kemijoki Oy föreslog i sitt utlåtande att pumpad lagring fogas till den föreslagna bestämmelsen i 39 §. Till denna del har de föreslagna bestämmelserna i såväl 39 som 83 § preciserats genom en hänvisning till definitionen av en produktionsanläggning för förnybar energi i lagen om tillståndsförfaranden och vissa andra administrativa förfaranden i samband med produktionsanläggningar för förnybar energi (1145/2020). För att lagstiftningen ska vara tydlig bör man förhålla sig restriktivt till att definiera samma begrepp i olika lagar.

Finska Vindkraftföreningen r.f förutsatte att det i bestämmelsen i enlighet med artikel 16b.2 i RED III-direktivet tas in en skyldighet för myndigheten att avge ett yttrande om omfattningen av och detaljnivån för den information som den som genomför projektet ska lämna i miljö-

konsekvensbeskrivningen och vars omfattning inte får utökas därefter. Denna bestämmelse hör dock till sitt innehåll till lagstiftningen om miljökonsekvensbedömning.

Forststyrelsen och Saimaa ilman kaivoksia ry ansåg att en övergångsbestämmelse bör skrivas in i lagens ikraftträdandebestämmelse. En bestämmelse om ett ytterst viktigt allmänt intresse (ett övervägande allmänintresse) har dock varit i kraft sedan den 30 december 2022. Tuulivoima-kansalaisyhdistys ry noterade i sitt yttrande att artikel 16f i RED-III-direktivet som gäller ett allt överskuggande allmänintresse är avsedd att gälla endast fram till dess att klimatneutralitet uppnås. Eftersom bestämmelsers giltighet bör definieras på ett entydigt sätt behöver det vid behov, när det föreskrivna målet uppnås, föreskrivas särskilt om att giltighetstiden upphör.

I utlåtandena föreslogs det också ändringar i lagen om tillståndsförfaranden och vissa andra administrativa förfaranden i samband med produktionsanläggningar för förnybar energi 1145/2020.

De ovan nämnda ändringsförslagen har således inte gett anledning att ändra de föreslagna bestämmelserna.

I flera utlåtanden begärde man kompletteringar av konsekvensbedömningen i fråga om lagändringen, eftersom bedömningen ansågs vara snäv. Konsekvensbedömningen har kompletterats med uppgifter om energirelaterade tillstånd till undantag som beslutats 2021–2023 och i början av 2024, och även konsekvenserna av de föreslagna ändringarna har kompletterats.

I samband med propositionen framfördes i ett antal utlåtanden, i synnerhet i utlåtandena från Pelastetaan Pielaveden Luonto ry och åtta privatpersoner, de skadliga konsekvenser som vindkraften har för naturen, faunan, hälsan och miljön. Dessa utlåtanden anknyter inte till den föreslagna lagändringen utan till utbyggnaden av vindkraft på ett allmänt plan.

I utlåtandena lyfte man också fram frågan om markägarnas rättsskydd i anslutning till byggandet av förnybar energi, i synnerhet vindkraft, och uttryckte oro över att påverkansmöjligheterna minskar. Dessa omständigheter lyftes fram förutom i utlåtanden från privatpersoner också i utlåtandena från Maisema ry, Muonion ja Kolarin luonto ry / Finlands Naturskyddsförbund rf, Tuulivoima-kansalaisyhdistys ry, Villilohi ry och Företagarna i Finland rf. Sametinget och Saamelaispaliskunnat uttryckte sin oro över eventuell utbyggnad av förnybar energi på sameområdet och över konsekvenserna av detta för det skydd som urfolk erkänns i grundlagen. Även dessa iakttagelser i utlåtandena anknyter till utbyggnaden av vindkraft mer allmänt snarare än till undantag från skyddet enligt naturvårdslagen.

6 Specialmotivering

35 §. *Bedömning av projekt och planer.* I 35 § i naturvårdslagen anges det att om ett projekt eller en plan antingen i sig eller i samverkan med andra projekt eller planer sannolikt betydligt försämrar de naturvärden i ett område som statsrådet föreslagit för nätverket Natura 2000 eller som redan införlivats i nätverket, för vars skydd området har införlivats eller avses bli införlivat i nätverket Natura 2000, ska den som genomför projektet eller gör upp planen på behörigt sätt bedöma dessa konsekvenser med tanke på hur de inverkar på syftet med att skydda området. Enligt den gällande 35 § 4 mom. ska denna bedömning göras från fall till fall i samband med det bedömningsförfarande som avses i 3 kap. i lagen om förfarandet vid miljökonsekvensbedömning (252/2017), om bedömningen lämpar sig för projektet i fråga.

Avsikten är att paragrafens 4 mom. ska kompletteras så att det på det sätt som förutsätts i den nya artikel 16b i RED II-direktivet alltid ska göras en bedömning av konsekvenserna för nätverket Natura 2000 i samband med förfarandet för miljökonsekvensbedömning, om det rör sig om projekt för uppförande, uppgradering och drift av produktionsanläggningar för förnybar energi, anläggningar som kombinerar olika förnybara energikällor, värmepumpar eller samlokaliserad energilagring eller om projekt för anslutning av sådana anläggningar och värmepumpar och sådan lagring till elnätet eller för integrering av förnybar energi i ett värme- och kylnät.

Såsom det konstateras i regeringens proposition till riksdagen med förslag till naturvårdslag och till ändring av vissa lagar som har samband med den (RP 76/2022 rd, s. 169) ålägger artikel 2.3 i MKB-direktivet (dvs. direktiv 2011/92 EU) medlemsländerna en skyldighet att i tillämpliga fall säkerställa att samordnade och/eller gemensamma förfaranden tillämpas om bedömningsskyldigheten föranleds samtidigt av både MKB-direktivet och habitat- eller fågeldirektivet. Syftet med det utvärderingsförfarande som grundar sig på artikel 6.3 i habitatdirektivet är att ge myndigheter som godkänner projekt eller fastställer planer visshet om att genomförandet av ett projekt eller en plan inte har betydande negativa konsekvenser för de skyddade områden som hör till nätverket Natura 2000. I regeringens proposition konstateras det också att det i sista hand är tillståndsmyndigheten som ska avgöra huruvida de samordnade förfarandena har gett de uppgifter som enligt artikel 6.3 i habitatdirektivet krävs för beslutsfattandet.

Av miljökonsekvensbeskrivningen ska tydligt framgå de uppgifter som krävs för Natura-bedömningen och slutsatserna av bedömningen. Om bedömningen inte ger tillräcklig information för att avgöra huruvida det objektivt sett är uteslutet att projektet eller planen sannolikt avsevärt försämrar de naturvärden i ett Natura 2000-område för vilkas skydd området har införlivats i nätverket Natura 2000, är bedömningen inte ändamålsenlig på det sätt som lagen förutsätter. Då är det inte möjligt för den myndighet som avgör ärendet att bevilja tillstånd eller godkänna planen. Den som planerar projektet eller gör upp planen måste avgöra om den vill komplettera bedömningen, nöja sig med det negativa beslutet eller ansöka om ett positivt beslut av statsrådet i enlighet med 39 § 2 mom.

Enligt bestämmelsen i 4 mom. ska den kontaktmyndighet som avses i lagen om förfarandet vid miljökonsekvensbedömning i den motiverade slutsatsen enligt 23 § i den lagen ta in de i 2 mom. i denna paragraf avsedda utlåtandena av närings-, trafik- och miljöcentralen och av den i vars besittning naturskyddsområdet är. Formuleringen ”den i vars besittning naturskyddsområdet är” som anges i paragrafen har felaktigt blivit kvar i bestämmelsen när formuleringen i 2 mom. i samma paragraf ändrades till ”den i vars besittning det område som ingår i nätverket Natura 2000 är” i samband med stiftandet av naturvårdslagen. Det är skäl att rätta till detta så att också 4 mom. har motsvarande ordalydelse. Ändringen påverkar inte paragrafens innehåll, utan det rör sig snarare om en teknisk korrigerings.

39 §. *Beviljande av tillstånd samt godkännande och fastställande av planer.* I 2 mom. finns bestämmelser om de förutsättningar under vilka statsrådet kan tillåta att tillstånd beviljas för ett sådant projekt eller en sådan plan godkänns och fastställs som betydligt försämrar de naturvärden som utgör grunden för skydd av ett område som hör till nätverket Natura 2000. Villkoret är enligt bestämmelsen att det inte finns någon alternativ lösning för projektet eller planen, och statsrådets allmänna sammanträde ska besluta att projektet eller planen ska genomföras av skäl som är tvingande på grund av ett ytterst viktigt allmänt intresse. I 3 mom. konstateras det indirekt att ett ytterst viktigt allmänt intresse är folkhälsan, den allmänna säkerheten eller mycket viktiga gynnsamma verkningar på miljön någon annanstans. Om statsrådet fattar ett positivt beslut, ska det samtidigt enligt 4 mom. bestämma om behövliga

åtgärder för att kompensera det att nätverket Natura 2000 blir mindre sammanhängande eller att dess naturvärden försämras.

Det föreslås att till paragrafen på det sätt som förutsätts i artikel 16f i RED II-direktivet fogas ett nytt 4 mom. där det bestäms att planeringen, uppförandet och driften av produktionsanläggningar för förnybar energi, anslutningen av sådana anläggningar till nätet, det tillhörande nätet och energilagret ska betraktas som projekt av ytterst viktigt allmänt intresse och anses tjäna folkhälsan och säkerheten. Om statsrådet anser att ett projekt bör genomföras av skäl som är tvingande på grund av ett ytterst viktigt allmänt intresse i anslutning till förnybar energi, kommer inget utlåtande av kommissionen enligt det gällande 3 mom. att behövas ens i sådana situationer där ett projekt eller en plan betydligt försämrar en sådan prioriterad livsmiljö som nämns i bilaga I till habitatdirektivet eller förekomsten av en sådan prioriterad art som avses i bilaga II till habitatdirektivet och som utgör grunden för skyddet av ett Natura-område. Ett ytterligare villkor för ett positivt beslut ska dock fortfarande vara att det inte finns någon alternativ lösning för att uppnå det slutresultat som eftersträvas med projektet eller planen. Detta innebär såväl en alternativ förlägningsplats som exempelvis ett tidsmässigt, förfarandemässigt eller till omfattningen avvikande genomförande som orsakar mindre skada eller inte har några betydande negativa effekter alls. Likaså förutsätter ett positivt beslut av statsrådet i enlighet med 4 mom. i den gällande bestämmelsen att sådana konsekvenser av genomförandet av projektet eller planen som gör Natura 2000-nätverket mindre sammanhängande eller försämrar dess naturvärden och som inte kan undvikas eller lindras kan kompenseras i enlighet med artikel 6.4 i habitatdirektivet så att Natura 2000-nätverket totalt sett förblir sammanhängande.

Med stöd av gällande 2 mom. kan statsrådet i sin beslutsprövning bevilja tillstånd till ett projekt eller en plan endast av tvingande skäl och i en situation där det inte finns någon alternativ lösning för att uppnå målet. Enligt bestämmelsens ordalydelse har sökanden inte rätt till undantag ens om dessa villkor uppfylls, utan statsrådet har prövningsrätt när det gäller att väga ett synnerligen viktigt allmänt intresse som talar för projektet mot det allmänintresse som gäller naturskyddet eller till exempel något annat konkurrerande intresse som hänför sig till säkerheten, exempelvis det nationella försvaret på det sätt som anges i skäl 44 i ingressen till RED III-direktivet.

Paragrafens nuvarande 4 mom. blir 5 mom.

70 §. *Fridlysning av djurarter.* I paragrafens 1 mom. förbjuds avsiktligt dödande eller avsiktlig fångst av fridlysta djurarter, och i 70 § 1 mom. 3 punkten förbjuds avsiktlig störning av fridlysta individer, i synnerhet under förökningsstiden, på viktiga rastplatser under flyttningen eller på platser som annars är viktiga under deras livscykel. Genom bestämmelsen har de i RED II-direktivets artikel 16b hänvisade bestämmelserna i artikel 12.1 i habitatdirektivet och artikel 5 i fågeldirektivet genomförts i fråga om de arter som omfattas av naturvårdslagen, som samtliga också är fridlysta i Finland.

Såsom det konstateras i regeringens proposition till riksdagen med förslag till naturvårdslag och till ändring av vissa lagar som har samband med den (RP 76/2022 rd, s. 216) är det förbjudet att döda eller fånga individer av fridlysta djurarter, men förbudet gäller endast avsiktlig verksamhet. Begreppet avsikt och dess tolkning har behandlats i Europeiska unionens domstols rättspraxis (exempelvis C-103/00, C-221/04 och de förenade målen C-473/19 och C-474/19).

Högsta förvaltningsdomstolen har i sitt avgörande 2015:124 konstaterat att EU-domstolens beslut i mål C-103/00 som gäller habitatdirektivet ska tolkas så att den verksamhet som fallet handlade om (mopedtrafik och förekomst av båtar i närheten av området) betraktades som störning, trots man genom verksamheten inte medvetet störde eller strävade efter att störa en

skyddad art. Följaktligen ansåg högsta förvaltningsdomstolen att om torvproduktionen i det aktuella fallet kan orsaka störningar som inverkar skadligt på kungsörnens häckning ska sådan verksamhet betraktas som avsiktlig störning även om störning inte är det egentliga eftersträvade resultatet av verksamheten.

Det konstateras i regeringens proposition till riksdagen med förslag till naturvårdslag (RP 76/2022 rd, s. 216) också att syftet med till exempel bedrivande av jord- och skogsbruk, utnyttjande av andra naturresurser eller byggande är inte att störa eller döda fridlysta arter eller att skada fåglarnas bon och ägg. Vid bedömningen av förbudet mot störande beaktas arten av den störande verksamheten.

På det sätt som konstateras ovan identifieras i skäl 37 i ingressen till RED III-direktivet en konflikt mellan uppförandet och driften av produktionsanläggningar för förnybar energi och den rättspraxis som gäller artskyddet, eftersom exempelvis användningen av vindkraftverk kan leda till att fåglar dödas eller individer av fåglar och andra arter störs, även om detta inte är det som eftersträvas med verksamheten.

I paragrafen föreslås ett nytt 5 mom., där det konstateras att dödande eller störning av individer av fridlysta arter i samband med utbyggnad och drift av en i lagen om tillståndsförfaranden och vissa andra administrativa förfaranden i samband med produktionsanläggningar för förnybar energi avsedd produktionsanläggning för förnybar energi inte ska betraktas som avsiktligt, om det under uppförandet och driften har vidtagits lämpliga skyddsåtgärder i syfte att förhindra att fridlysta arter dör och förhindra störningar av fridlysta arter. Syftet med bestämmelsen är att samordna de olika målen så att den ovannämnda utvidgningen av avsiktligheten till att också gälla icke-eftersträvade effekter inte ska gälla produktionsanläggningar för förnybar energi som uppförs och drivs med behörigt tillstånd, om behövliga skyddsåtgärder har vidtagits inom projektet.

I direktivet preciseras inte vad som avses med skyddsåtgärder. Skyddsåtgärder enligt bestämmelsen ska vara exempelvis att vindkraftverk placeras på tillräckligt avstånd från kända revir för stora rovfåglar och från flyttvägar för fåglar, från häckningsplatser för sådana arter för vilka kraftverken orsakar olägenhet i form av ljud, slagskuggor eller buller samt att byggandet förläggs till tidpunkter utanför förökningstider. Anvisningar för placering av vindkraft så att negativa effekter förebyggs finns bland annat i dokumentet Planering av vindkraftsutbyggnad, Miljöförvaltningens anvisningar 5/2016 (på finska), som för närvarande håller på att uppdateras.

Genom den tillfogade bestämmelsen slopas straffbarheten för icke-avsiktliga gärningar, eftersom en förutsättning för straffbarhet enligt 131 § 2 mom. är att gärningen är uppsåtlig.

Den nya bestämmelsen ska inte gälla sådana gärningar där man medvetet vill förfara på ett sätt som är förbjudet enligt 1 mom. 1–3 punkten, dvs. exempelvis avsiktligt döda individer av fridlysta arter i lokalerna för en energiproduktionsanläggning, avlägsna bon från kraftledningarna eller vidta byggnadsåtgärder under förökningstider för olika arter. För sådana åtgärder ska det fortfarande sökas tillstånd till undantag i enlighet med 83 §.

83 §. *Undantag från bestämmelserna om artskydd.* Enligt 1 mom. i den gällande bestämmelsen kan det beviljas tillstånd till undantag från lagens bestämmelser om fridlysning av arter och om förbud mot att förstöra och försämra förekomstplatser för arter, om undantaget inte försvårar bibehållandet eller uppnåendet av en gynnsam bevarandestatus för arten. Ytterligare förutsättningar för undantag är enligt 2 och 3 mom. dessutom i fråga om samtliga fågelarter och i fråga om de i 78 § avsedda arter som kräver strikt skydd att det inte finns någon annan lämplig lösning. En tredje förutsättning i fråga om fågelarter är vidare att undantaget behövs 1) för att

skydda djur eller växer, 2) för att trygga folkhälsan, flygsäkerheten eller den allmänna säkerheten i övrigt, 3) för att förhindra allvarlig skada på gröda, husdjur, skog, fiskerinäring eller vatten eller 4) för forsknings- och utbildningsändamål, för återinplantering eller återinförsel eller för den uppfödning som krävs för detta. I fråga om de i 78 § avsedda arter som kräver strikt skydd är på motsvarande sätt en tredje förutsättning för undantag att undantaget behövs 1) för att skydda vilda djur och växter eller bevara naturtyper, 2) för att undvika särskilt stor skada på gröda, boskapsskötsel, skog, fiskerinäring, vatten eller annan egendom, 3) av hänsyn till folkhälsan eller allmän säkerhet, eller av andra tvingande orsaker av ytterst viktigt allmänt intresse, inbegripet orsaker av social eller ekonomisk karaktär och mycket betydelsefulla positiva konsekvenser för miljön eller 4) för forsknings- och utbildningsändamål som gäller dessa arter, för återinplantering eller återinförsel av arterna eller för den uppfödning som krävs för detta, inbegripet artificiell förökning av växter.

Tillståndsbeslutet kan enligt gällande 5 mom. i paragrafen förenas med villkor som sökanden ska iaktta för att undvika eller begränsa verksamhetens skadliga inverkan på skyddsvärdena. Villkoren kan innehålla begränsningar som gäller en viss tid eller ett visst område eller andra förpliktelser.

Såsom det konstateras ovan i fråga om 39 § har sökanden enligt ordalydelsen för den gällande bestämmelsen inte rätt till undantag ens om villkoren enligt 1–3 mom. uppfylls, utan myndigheten har prövningsrätt när det gäller att väga ett synnerligen viktigt allmänt intresse som talar för projektet mot det allmänintresse som gäller naturskyddet.

Det föreslås att till paragrafen på det sätt som förutsätts i artikel 16f i RED II-direktivet fogas ett nytt 4 mom. där det bestäms att planeringen, uppförandet och driften av produktionsanläggningar för förnybar energi, anslutningen av sådana anläggningar till nätet, det tillhörande nätet och energilagret ska anses vara av ett ytterst viktigt allmänt intresse och tjäna folkhälsan och säkerheten. Bestämmelsen kommer att förtydliga att i fråga om fåglar kan villkoret i 2 mom. om tryggnad av folkhälsan eller den allmänna säkerheten i övrigt anses bli uppfyllt i fråga om projekt för förnybar energi, och i fråga om de i 78 § avsedda arter som kräver strikt skydd kan villkoret i 3 mom. om skäl som hänför sig till folkhälsa eller allmän säkerhet eller andra tvingande orsaker av ytterst viktigt allmänt intresse anses bli uppfyllt.

De nuvarande 4–6 momenten blir 5–7 mom.

7 Ikraftträdande

Det föreslås att lagen träder i kraft den 1 juli 2024.

8 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning

Grundlagsenligheten för bestämmelserna i naturvårdslagen har granskats i regeringens proposition till riksdagen med förslag till naturvårdslag och till ändring av vissa lagar som har samband med den (RP 76/2022 rd). De ändringar som föreslås i denna regeringsproposition har i förhållande till grundlagen inga nya konsekvenser eller konsekvenser som avviker från tidigare bedömningar.

Lagförslaget kan behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Kläm

Eftersom RED II-direktivet innehåller bestämmelser som föreslås bli genomförda genom lag, föreläggs riksdagen följande lagförslag:

Lag

om ändring av naturvårdslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i naturvårdslagen (9/2023) 35 § 4 mom. samt
fogas till 39 § ett nytt 4 mom., varvid det nuvarande 4 mom. blir 5 mom., till 70 § ett nytt 5
mom. samt till 83 § ett nytt 4 mom., varvid de nuvarande 4–6 mom. blir 5–7 mom., som följer:

35 §

Bedömning av projekt och planer

Om ett förfarande för miljökonsekvensbedömning enligt 3 kap. i lagen om förfarandet vid miljökonsekvensbedömning (252/2017) tillämpas på projektet, ska en bedömning enligt 1 mom. i denna paragraf från fall till fall göras i samband med det förfarandet. I fråga om projekt för uppförande, uppgradering eller drift av en i 3 § 5 punkten i lagen om tillståndsförfaranden och vissa andra administrativa förfaranden i samband med produktionsanläggningar för förnybar energi (1145/2020) avsedd produktionsanläggning för förnybar energi, av en anläggning som kombinerar olika förnybara energikällor eller av en värmepump och samlokaliserad energilagring eller projekt för anslutning av en sådan anläggning, en sådan värmepump eller sådan lagring till elnätet eller för integrering av förnybar energi i ett värme- och kylnät, ska bedömningen alltid göras i samband med förfarandet vid miljökonsekvensbedömning. Den kontaktmyndighet som avses i lagen om förfarandet vid miljökonsekvensbedömning ska i den motiverade slutsatsen enligt 23 § i den lagen ta in de i 2 mom. i denna paragraf avsedda utlåtandena av närings-, trafik- och miljöcentralen och av den i vars besittning det område som ingår i nätverket Natura 2000 är.

39 §

Beviljande av tillstånd samt godkännande och fastställande av planer

Planeringen, uppförandet och driften av en i 3 § 5 punkten i lagen om tillståndsförfaranden och vissa andra administrativa förfaranden i samband med produktionsanläggningar för förnybar energi avsedd produktionsanläggning för förnybar energi och av ett tillhörande nät och energilager samt anslutning av en produktionsanläggning för förnybar energi och ett energilager till nätet ska betraktas som projekt av ytterst viktigt allmänt intresse och anses tjäna folkhälsan och säkerheten.

70 §

Fridlysning av djurarter

Dödande eller störning av en individ av en fridlyst art i samband med uppförande och drift av en i 3 § 5 punkten i lagen om tillståndsförfaranden och vissa andra administrativa förfaranden i samband med produktionsanläggningar för förnybar energi avsedd produktionsanläggning för förnybar energi ska inte betraktas som avsiktligt, om det under uppförandet och driften har vidtagits lämpliga skyddsåtgärder i syfte att förhindra att individer av den fridlysta arten dör och förhindra störningar av dem.

83 §

Undantag från bestämmelserna om artskydd

Planeringen, uppförandet och driften av en i 3 § 5 punkten i lagen om tillståndsförfaranden och vissa andra administrativa förfaranden i samband med produktionsanläggningar för förnybar energi avsedd produktionsanläggning för förnybar energi och av ett tillhörande nät och energilager samt anslutning av en produktionsanläggning för förnybar energi och ett energilager till nätet ska betraktas som projekt av ytterst viktigt allmänt intresse och anses tjäna folkhälsan och säkerheten.

Denna lag träder i kraft den 20 . _____

Helsingfors den 18 april 2024

Statsminister

Petteri Orpo

Miljö- och klimatminister Kai Mykkänen

Lag

om ändring av naturvårdslagen

I enlighet med riksdagens beslut:
ändras i naturvårdslagen (9/2023) 35 § 4 mom. samt
fogas till 39 § ett nytt 4 mom., varvid det nuvarande 4 mom. blir 5 mom., till 70 § ett nytt 5
mom. samt till 83 § ett nytt 4 mom., varvid de nuvarande 4–6 mom. blir 5–7 mom., som följer:

Gällande lydelse

35 §

Bedömning av projekt och planer

Om ett förfarande vid miljökonsekvensbedömning enligt 3 kap. i lagen om förfarandet vid miljökonsekvensbedömning (252/2017) tillämpas på projektet, ska en bedömning enligt 1 mom. i denna paragraf från fall till fall göras i samband med det förfarandet. Den kontaktmyndighet som avses i den lagen ska i den motiverade slutsatsen enligt 23 § i den lagen ta in de i 2 mom. i denna paragraf avsedda utlåtandena av närings-, trafik- och miljöcentralen och av den i vars besittning naturskyddsområdet är.

Föreslagen lydelse

35 §

Bedömning av projekt och planer

Om ett förfarande för miljökonsekvensbedömning enligt 3 kap. i lagen om förfarandet vid miljökonsekvensbedömning (252/2017) tillämpas på projektet, ska en bedömning enligt 1 mom. i denna paragraf från fall till fall göras i samband med det förfarandet. I fråga om projekt för uppförande, uppgradering eller drift av en i 3 § 5 punkten i lagen om tillståndsförfaranden och vissa andra administrativa förfaranden i samband med produktionsanläggningar för förnybar energi (1145/2020) avsedd produktionsanläggning för förnybar energi, av en anläggning som kombinerar olika förnybara energikällor eller av en värmepump och samlokaliserad energilagring eller projekt för anslutning av en sådan anläggning, en sådan värmepump eller sådan lagring till elnätet eller för integrering av förnybar energi i ett värme- och kylnät, ska bedömningen alltid göras i samband med förfarandet vid miljökonsekvensbedömning. Den kontaktmyndighet som avses i lagen om förfarandet vid miljökonsekvensbedömning ska i den motiverade slutsatsen enligt 23 § i den lagen ta in de i 2 mom. i denna paragraf avsedda utlåtandena av närings-, trafik- och miljöcentralen och av den i vars besittning det område som ingår i nätverket Natura 2000 är.

Gällande lydelse

39 §

*Beviljande av tillstånd samt godkännande
och fastställande av planer*

-

70 §

Fridlysning av djurarter

-

83 §

Undantag från bestämmelserna om artskydd

-

Föreslagen lydelse

39 §

*Beviljande av tillstånd samt godkännande
och fastställande av planer*

Planeringen, uppförandet och driften av en i 3 § 5 punkten i lagen om tillståndsförfaranden och vissa andra administrativa förfaranden i samband med produktionsanläggningar för förnybar energi avsedd produktionsanläggning för förnybar energi och av ett tillhörande nät och energilagrar samt anslutning av en produktionsanläggning för förnybar energi och ett energilagrar till nätet ska betraktas som projekt av ytterst viktigt allmänt intresse och anses tjäna folkhälsan och säkerheten.

70 §

Fridlysning av djurarter

Dödande eller störning av en individ av en fridlyst art i samband med uppförande och drift av en i 3 § 5 punkten i lagen om tillståndsförfaranden och vissa andra administrativa förfaranden i samband med produktionsanläggningar för förnybar energi avsedd produktionsanläggning för förnybar energi ska inte betraktas som avsiktligt, om det under uppförandet och driften har vidtagits lämpliga skyddsåtgärder i syfte att förhindra att individer av den fridlysta arten dör och förhindra störningar av dem.

83 §

Undantag från bestämmelserna om artskydd

Planeringen, uppförandet och driften av en i 3 § 5 punkten i lagen om tillståndsförfaranden och vissa andra administrativa förfaranden i samband med produktionsanläggningar för förnybar energi avsedd produktionsanläggning för förnybar energi och av ett tillhörande nät och energilagrar samt

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

anslutning av en produktionsanläggning för förnybar energi och ett energilager till nätet ska betraktas som projekt av ytterst viktigt allmänt intresse och anses tjäna folkhälsan och säkerheten.

Denna lag träder i kraft den 20 .